

PERSONALITATEA LUI ION BERCIU ÎN LUMINA A DOUĂ SCRISORI INEDITE

Radu OTA*

Figura regretatului Ion Berciu, mare om de cultură, director al Muzeului din Alba Iulia între anii 1938 și 1947, trebuie reamintită de oricâte ori este nevoie pentru că, prin personalitatea sa marcantă, a contribuit în mod substanțial la reorganizarea și dezvoltarea instituțiilor muzeale din Alba Iulia și Sebeș, iar mai târziu, în anii '60-'70 ai secolului trecut, la crearea școlii arheologice albaiulieni. De asemenea, este inițiatorul prestigiosului anuar *Apulum*, pe care s-a străduit să-l editeze în condițiile unor vremuri neprielnice culturii în general. În urmă cu câțiva ani, Volker Wollmann, unul din discipolii marelui profesor, cu ocazia aniversării centenarului nașterii, a ilustrat într-un remarcabil studiu activitatea prodigioasă a lui Ion Berciu, dar și calitățile umane ale acestuia¹. Alte două studii apărute mai târziu, semnate de Gheorghe Dărămuș, tratează activitatea culturală a profesorului în cadrul celor două muzee amintite².

Tocmai latura umană dorim să o reliefăm prin publicarea a două scrisori semnate de domnia sa și trimise către conducătorii unor importante instituții de cultură transilvane, Iuliu Ielmann, directorul Bibliotecii Batthyaneum și profesorul Buiaki, directorul Liceului „Mailáth” din Alba Iulia. Acestea sunt date în 7 septembrie 1944, orele 13-14. Cele două documente fac parte din arhiva documentară a Muzeului Național al Unirii Alba Iulia.

Conținutul primei scrisori este următorul:

Domnule Director al Bibliotecii Batthyaneum

Loco

Evenimente deosebit de îngrijorătoare pentru instituțiile culturale din orașul nostru pot să vie, deaceia, în aceste clipe grele, care nu se pot uita niciodată, fac un călduros apel la Dvs, în virtutea omeniei, culturii și prieteniei trecute, să binevoști a îngriji, dacă ar fi cazul, de muzeul nostru să fie apărat de eventuale distrugeri și jefuire.

În momentul critic eu vă transmit toate cheile instituției noastre, lăsând astfel totul în seama unui reprezentant al bisericii catolice universale și a unui om de cultură, iubitor al lucrurilor legate de cultura umană, în general.

* Muzeul Național al Unirii Alba Iulia; e-mail: eractum@yahoo.com.

¹ Wollmann 2004, p. 1-61.

² Dărămuș 2009a, p. 237-257; Dărămuș 2009b, p. 389-397.

*Directorul Muzeului
Ion Berciu*

DSALE,
Domnului Iuliu IELMANN, DIRECTORUL BIBLIOTECII
BATHYANEUM³.

LOCO

Conținutul celei de-a doua scrisori este următorul:

Domnule DIRECTOR,

Sunt momente, când Omul apare în toată măreția și hidoșenia lui.

Se pare că azi trăim aceste clipe.

Sentimentele mele față de Dvs și față de orice om de cultură, în general, le cunoașteți și v'ați putut convinge de aceasta.

Dacă vor veni momente critice pentru noi Români și va trebui să părăsesc, în clipa din urmă muzeul, în baza reciprocei prețuiri, vă adresez un călduros apel, rugându-vă să vegheați și asupra instituției noastre, create după cum știți de entuziastul Cserni, profesor al liceului Dvs și mărite prin munca mea.

Eu voi lăsa cheile dlui director al Bibliotecii Bathyaneum, iar Dvs împreună cu dsa veți avea grija și răspunderea morală a păzei muzeului, de distrugere și jaf, se înțelege, în marginile puterilor unui om de suflet și unui om de cultură umanistică.

*Directorul Muzeului
Ion Berciu*

DSALE
DOMNULUI PROFESOR BULAKI, DIRECTORUL LICEUL MAILAT⁴.

LOCO

Deși România trecuse de partea Aliaților după celebrul „act” de la 23 august 1944, condițiile istorice erau încă tulburi în acel moment, mai ales că armatele sovietice „prietene” deja făceau ravagii pe teritoriul țării noastre. Din textul acestora se observă temerile marelui profesor cu privire la un eventual deznodământ nefavorabil românilor înainte de terminarea celei de-a doua mari conflagrații mondiale. Spaimele acestuia se deduc din lecturarea acestor rânduri prin care se poate constata că era încă vie amintirea Dictatului de la Viena din 30 august 1940, când nord-vestul Transilvaniei (de fapt aproape jumătate din teritoriul acesteia) a fost alipit Ungariei horthyste. Gândurile, trăirile și dragostea pentru valorile patrimoniului în special, și ale culturii în general, se regăsesc în cele două texte. Din conținutul acestora desprindem nu doar dragostea pentru patrimoniu a

³ AMNUAI, dosar V, *Activitate-Cercetări. Consiliu de Conducere 1944*; f. 183; nr. ord. 309/1944.

⁴ *Ibidem*, f. 180; nr. ord. 310/1944.

lui Ion Berciu. Ca orice om de cultură respectabil, acesta a întreținut relații cordiale cu reprezentanții minorității maghiare în virtutea unui scop comun: promovarea culturii universale. Aceste rânduri sunt o dovadă a toleranței etnice și culturale față de minorități. Sunt mărturiile ale pașnicei conviețuirii cu minoritatea maghiară din Transilvania, lăsându-se la o parte tarele trecutului. Amintirea numelui lui Adalbert Cserni în textul celei de-a doua scrisori, ca fondator al muzeului albaiulian, este încă o dovadă a atașamentului față de valorile trecutului pe care trebuie să le acceptăm, adoptăm și împărtășim împreună.

Cu siguranță, Ion Berciu, eminent arheolog și clasicist, prin viziunea sa avansată în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor culturale și științifice cu oamenii de cultură maghiari sau de alte naționalități, dovedite prin inițierea unor schimburi de publicații științifice cu străinătatea, rar întâlnite la alte instituții de cultură și cercetare din România, este un exemplu de implicare activă și profesionistă în dezvoltarea muzeografiei și arheologiei românești.

Prin atitudinea sa tolerantă profesorul este un exemplu de urmat pentru generațiile viitoare de tineri care vor alege să îmbrățișeze profesia patronată de muza Clio. Publius Cornelius Tacitus, celebru istoric roman contemporan cu împăratul Traian, ne-a lăsat o sintagmă de neuitat: *sine ira et studio - fără ură și părtinire*. Adică așa vor trebui abordate istoria și relațiile interetnice. Fără ură rasială, etnică sau de orice altă natură. Cultura, în esența ei, trebuie să ne unească pe toți, pentru că altfel nu ne putem înțelege trecutul și ființa spirituală, nu ne vom apropia pentru a ne cunoaște mai bine, nu vom schimba opinii, idei, care să ducă la progresul societății în care trăim.

The Figure of Ion Berciu in the Light of Two Unpublished Letters

(Abstract)

In this article the author deals with two letters signed by Ion Berciu, a great personality of Romanian museography and former director of the Museum in Alba Iulia, Romania. The historical context is very important because in the two letters Ion Berciu sent on 7 September 1944 to I. Ielmann and A. Buiaki, the former directors of the Batthyaneum Library and Mailáth Lyceum, he pleaded for the protection of the museum against robbery and vandalism in case he would be forced to leave Alba Iulia due to the war. The text of the letters shows us the very good relations between the Romanian and Hungarian men of culture and the attitude of the teacher should be an example of tolerance and good cohabitation with ethnic minorities.

Explanation of Figures

- Fig. 1.** Letter addressed to Iuliu Ielmann, the director of Batthyaneum Library. MNUAI Archive.
Fig. 2. Letter addressed to A. Buiaki, the director of Mailáth Lyceum. MNUAI Archive.

Abrevieri bibliografice

AMNUAI
Dărămuș 2009a

- Arhiva Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.
- Gheorghe Dărămuș, *Ion Berciu - aspecte ale activității culturale*, în *P.A.*, IX, 2009, p. 237-257.

Radu Ota

Dărămuș 2009b

- Gheorghe Dărămuș, *Ion Berciu și Muzeul din Sebeș*, în *Terra Sebus*, 1, 2009, p. 389-399.

Wollmann 2004

- Volker Wollmann, *Ion Berciu (1904-2004)*, în *Apulum*, XLI, 2004, p. 1-61.

Cuvinte-cheie: arhivă, cultură, muzeu, scrisoare, patrimoniu.

Keywords: archive, culture, museum, letter, heritage.

UL CULTURII NAȚIONALE
EUL REGIONAL
ALBA-IULIA

Alba-Iulia, la

7 Septembrie 1944

Nr. 309. 194. 4

oraș 12.

183

Z. K. 1544
în primit perinada
M. Annuai

Domnule Director al BIBLIOTECII BATHYANUM
Neum

Loco

Evenimente deosebit de îngrijorătoare pentru instituțiile culturale din orașul nostru pot să vie, deaceia, în aceste clipe grele, care nu se pot uita niciodată, fac un călduros apel la Dvs, în virtutea omeniei, culturii și prieteniei trecute, să binevoiți a îngriji, dacă ar fi cazul, de muzeul nostru și să fie apărat de eventuale distrugereri și jefuire.

În momentul critic eu vă transmit toate cheile instituției noastre, lăsând astfel totul în seama unui reprezentant al bisericii catolice universale și a unui om de cultură, iubitor al lucrurilor legate de cultura umană, în general.

Directorul Muzeului,

J. Berciu

DSALE

Iuliu
Domnului IELMANN, DIRECTORUL BIBLIOTECII BATHYANEUM

LOCO

Fig. 1. Scrisoare adresată către Iuliu Ielmann, directorul Bibliotecii Batthyaneum (AMNUAI)

Alba-Iulia, la 7 Septembrie 1944

Orele 14

Nr. 310 1944

X. 1944
in primă scrisoare

Domnule DIRECTOR,

Sunt momente, când Omul apare în toată măreția și hidro-
genia lui.

Se pare că azi trăim aceste clipe.

Sentimentele mele față de Dvs și față de orice om de
cultură, în general, le cunoașteți și v'ați putut convinge
de aceasta.

Dacă vor veni momente critice pentru noi, Români și va
trebui să părăsesc, în clipa din urmă muzeul, în baza recipro-
cei prețuirii, vă adresez un călduros apel, rugându-vă să ve-
gheați și asupra instituției noastre, create după cum știți
de entuziastul Cserni, profesor al liceului Dvs și mărite
prin munca mea.

Eu voi lăsa cheile dlui Director al Bibliotecii Bathy-
aneum, iar Dvs împreună cu dsa veți avea grija și răspunde-
rea morală a pazei muzeului, de distrugere și jaf, se înțele-
ge, în marginele puterilor unui om de suflet și unui om de
cultură umanistică.

Directorul Muzeului,

DSALE

DOMNULUI PROFESOR BUIAKI, DIRECTORUL LICEUL MAILAT

LOCO

Fig. 2. Scrisoare adresată către A. Buiaki, directorul Liceului „Mailáth” (AMNUAI)

LISTA ABREVIERILOR

AAR-SI	- Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice. București (s. III, 1922-1947).
Academica	- Academica. Academia Română. București.
ACG	- Anuarul Comitetului Geologic. Institutul Geologic al României. București.
ACMI	- Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice. București.
ActaArchHung	- Acta Archaeologica. Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapest.
ActaBC	Acta Bacoviensia. Serviciul Județean Bacău al Arhivelor Naționale. Bacău.
ActaMN	- Acta Musei Napocensis. Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Cluj-Napoca.
ActaMP	- Acta Musei Porolissensis. Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău. Zalău.
Acta Siculica	- Acta Siculica. Analele Muzeului Național Secuiesc. Sfântu Gheorghe.
ActaZC	- Acta Zoologica Cracoviensia. Institute of Systematics and Evolution of Animals. Kraków.
ADIU	- АРХЕОЛОГИЯ І ДАВНЯ ІСТОРИЯ УКРАЇНИ. Kiev.
AÉ	- Archaeologiai Értesítő a Magyar régészeti, művész-történeti és éremtani társulat tudományos folyóirata. Budapest.
AHR	- Asiatic Herpetological Research. Chengdu Institute of Biology. Chengdu.
AIIA	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj. Cluj-Napoca (din 1990 Anuarul Institutului de Istorie „George Bariț”).
AIIAI/AIIX	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” Iași. Iași (din 1990 Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” Iași).
AIIGB	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „George Bariț” Cluj-Napoca. Cluj-Napoca vezi AIIA.
AIIN	- Anuarul Institutului de Istorie Națională. Cluj-Sibiu.
AInf	- Archäologische Informationen. Mitteilungen zur Ur- und Frühgeschichte. Bonn.
Altertum	- Das Altertum, Routledge, part of the Taylor & Francis Group.
Aluta	- Aluta. (Studii și comunicări - Tanulmányok és Közlemények). Sfântu Gheorghe.
AM	- Arheologia Moldovei. Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”. Iași.
AmAnthropol	- American Anthropologist. Washington, D.C.
AnB	- Analele Banatului; serie nouă. Timișoara.
Angustia	- Angustia. Muzeul Carpaților Răsăriteni. Sfântu Gheorghe.
Annales de Paléontologie	- Annales de Paléontologie. Association Paléontologique Française. Paris.

Lista abrevierilor

Antaeus	- Antaeus. Communicationes ex Instituto Archaeologico Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapest.
Antiquity	- Antiquity. A Quartely Review of World Archaeology. York.
AntTard	- Antiquité tardive. Revue internationale d'histoire et d'archéologie (IVe-VIIIe s.). Turnhout.
AO	- Arhivele Olteniei. Craiova; serie nouă (Institutul de Cercetări Socio-Umane. Craiova).
APA	- Acta Praehistorica et Archaeologica. Berlin.
APR	- Acta Palaeontologica Romaniae. Romanian Society of Paleontologists. București.
Apulum	- Apulum. Acta Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii Alba Iulia. Alba Iulia.
AR	- Archeologické rozhledy. Praha.
ARA	- Annual Review of Anthropology. Palo Alto.
ArbInstHalle	- Arbeiten aus dem Institut für Vor- und Frühgeschichte der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg.
Archaeologia Bulgarica	- Archaeologia Bulgarica. Sofia.
ArchAustr	- Archaeologia Austriaca. Viena.
ArchHung	- Archaeologia Hungarica, Dissertationes Archaeologicae Musei Nationalis. Budapest.
ArchKözl	- Archaeologiai Közlemények. Pesten.
Argesis	- Argesis. Studii și comunicări. Muzeul Județean Argeș. Pitești.
Arheologija	- Archeologija. Organ na Archeologičeskija Institut i Muzei pri Bulgarskata Akademija na Naukite. Sofia.
ArhRom	- Arhiva Română. Arhivele Statului. București
AȘUAIC-I	- Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Istorie. Iași.
Athenaeum	- Athenaeum. Studi periodice di litteratura e storia dell'antichità. Pavia.
ATS	- Acta Terrae Septemcastrensis. Sibiu.
AUA	- Annales Universitatis Apulensis. Series Historica. Alba Iulia.
AUSB	- Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae, sectio Historica. Budapest.
AusgrabFunde	- Ausgrabungen und Funde. Berlin.
AUVT	- Annales d'Université „Valahia” Târgoviște. Târgoviște.
BA	- Biblioteca de arheologie. București.
BÁMÉ	- A Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve. Szekszárd.
Banatica	- Banatica. Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin. Reșița.
BAR	- British Archaeological Reports (International Series). Oxford.
BC	- Biblioteca și cercetarea. Cluj-Napoca.
BCH	- Bulletin de correspondance hellénique. L'Institut de correspondance hellénique d'Athènes (continuă Bulletin de l'Ecole française d'Athènes- 1868-1871). Atena.
BCMI	- Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice / Buletinul Comisiei Monumentelor istorice. București.
BCȘS	- Buletinul Cercurilor Științifice Studențești. Alba Iulia.
BerRGK	- Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt am Main.
BG	- Boabe de grâu. București

Lista abrevierilor

BHAB	- Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica. Muzeul Banatului Timișoara. Timișoara.
BIRSNB	- Bulletin de l'Institute Royal des Sciences Naturelles de Belgique. Bruxelles.
BMA	- Bibliotheca Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii Alba Iulia. Alba Iulia.
BMI	- Buletinul Monumentelor Istorice. București.
BMJT	- Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria Arheologie. Alexandria.
BMM	- Bibliotheca Musei Marisiensis. Seria Archaeologica. Târgu Mureș.
BMMK	- Békés Megyei Múzeumok Közleményei. Békéscsaba.
BMS	- Bibliotheca Musei Sabesiensis. Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș.
BollVerona	- Bollettino del Museo Civico di Storia Naturale di Verona. Verona.
BOR	- Biserica Ortodoxă Română. Patriarhia Română. București.
BR	- Budapest Régiségei. Budapesti Történeti Múzeum. Budapest.
Britannia	- Britannia. A Journal of Romano-British and Kindred Studies. The Society for the Promotion of Roman Studies. Cambridge.
Brukenthal	- Brukenthal. Acta Musei. Muzeul Național Brukenthal. Sibiu.
BSAF	- Bulletin de la Société Nationale des Antiquaires de France. Paris.
BSHNT	- Bulletin de la Société d'Histoire Naturelle de Toulouse. Toulouse.
BSNR	- Buletinul Societății Numismatice Române. Societatea Numismatică Română. București.
BTh	- Bibliotheca Thracologica. Institutul Român de Tracologie, București.
Buletin foaie oficială	- Buletin foaie oficială. Iași.
BulletinAMNH	- Bulletin of the American Museum of Natural History. New York.
BulletinSGF	- Bulletin d'Société Geologique France. Paris.
Buridava	- Buridava. Studii și materiale. Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoteanu” Vâlcea. Râmnicu Vâlcea
BV	- Bayerische Vorgeschichtblätter. München.
CA	- Cercetări arheologice. Muzeul Național de Istorie a României. București.
CAANT	- Cercetări arheologice în aria nord-tracă. București.
CAn	- Current Anthropology. Chicago.
Carnets de Géologie	- Carnets de Géologie. Brest.
CCA	- Cronica cercetărilor arheologice. București.
CCGG	- Cahiers du Centre Gustave Glotz. Sorbonne (Paris).
CFS	- Courier Forschungsinstitut Senckenberg, Senckenberg Forschungsinstitut und Naturmuseum. Frankfurt am Main.
Ciências da Terra (UNL)	- Ciências da Terra (UNL). Earth Sciences Journal. Caparica.
ClausthalerGeo	- Clausthaler Geowissenschaften. Institut für Geologie und Paläontologie. Clausthal-Zellerfeld.

Lista abrevierilor

CMPUMichigan	- Contributions from the Museum Paleontology. The University of Michigan. Michigan.
Codrul Cosminului	- Codrul Cosminului, Seria Nouă. Analele Științifice de Istorie, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava. Suceava
CommArchHung	- Communicationes Archaeologicae Hungariae, Magyar Némzeti Múzeum. Budapesta.
Communications	- Communications. École Des Hautes Étude en Science Sociales – Centre D’Études Transdisciplinaires (Sociologie, Anthropologie, Politiques), Paris.
Copeia	- Copeia. American Society of Ichthyologists and Herpetologists. New York.
Corviniana	- Corviniana. Acta Musei Corvinensis. Hunedoara.
CRAcadSciParis	- Comptes Rendus De L’Academie Des Sciences. Serie II, Fascicule A - sciences de la Terre et des Planetes. Paris.
CretaceousRes	- Cretaceous Research. Published by Elsevier.
Crisia	- Crisia. Culegere de materiale și studii. Muzeul Țării Crișurilor. Oradea.
Cultura creștină	- Cultura creștină. Publicație apărută sub egida Mitropoliei Române Unite cu Roma Greco-Catolică și a Facultății de Teologie Greco-Catolică din Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Departamentul Blaj. Blaj.
Cumania	- Bács - kiskun Megyei Múzeumok Közleményei. Kecskemét.
Dacia	- Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie. București, I, (1924) - XII (1948). Nouvelle série: Revue d’archéologie et d’histoire ancienne. București.
Danubius	- Danubius. Muzeul de Istorie Galați. Galați.
DMÉ	- A Debreceni déri Múzeum Évkönyve. Debrecen.
Dolgozatok	- Dolgozatok az Erdély Nemzeti Múzeum Érem - és Régiségtarából. Kolosvár (Cluj).
DolgSzeged	- Dolgozatok. A. M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem Archaeologiai Intézetéből. Szeged.
DP	- Documenta Praehistorica. Poročilo o raziskovanju paleolitika, neolitika in eneolitika v sloveniji. Ljubljana.
Drobeta	- Drobeta. Muzeul Regiunii Porților de Fier. Drobeta Turnu-Severin.
Dumerilia	- Dumerilia. Association des amis du laboratoire des reptiles et amphibiens du Muséum = AALRAM. Paris.
Eclogae	- Eclogae Geologicae Helvetiae. Swiss Journal of Geosciences. Swiss Geological Society. Zürich.
EHR	- The English Historical Review. Oxford University Press (UK).
Environment & Progress	- Environment & Progress. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca. Facultatea de Știința și Ingineria Mediului. Cluj-Napoca.
EphNap	- Ephemeris Napocensis. Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca. Cluj-Napoca.
ErdMúzÉvk	- Erdélyi Múzeum Egyesület Évkönyve. Kolosvár (Cluj).
EstudiosAlava	- Estudios del Museo de Ciencias Naturales de Alava. Vitoria.
Eurasia Antiqua	- Eurasia Antiqua. Zeitschrift für Archäologie Eurasiens. Mainz am Rhein.

Lista abrevierilor

FbÖst	- Fundberichte aus Österreich. Wien.
FK	- Földtani közlöny. Magyarhoni földtani tarsulat folyóirata. Budapest.
FöldrKözl	- Földrajzi Közlemények. Budapest.
FoliaArch	- Folia Archaeologica. Magyar Történeti Múzeum. Budapest.
Gemina	- Gemina. Timișoara.
Geodiversitas	- Geodiversitas. Museum National d'Histoire Naturelle Paris. Paris.
Gerión	- Gerión. Revista de historia antigua, Universidad Complutense de Madrid. Madrid.
Germania	- Germania. Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt am Main.
Godišnjak	- Godišnjak. Jahrbuch Knjiga. Sarajevo-Heidelberg.
HAC	- Historiae Augustae Colloquia Nova Series. Bari.
Hantkeniana	- Hantkeniana. Periodical of the Department of Palaeontology, Eötvös University. Budapest.
Hermes	- Hermes. Zeitschrift für klassische Philologie. Stuttgart.
Hesperia	- Hesperia. Journal of American School of Classical Studies at Athens. Athens.
Hierasus	- Hierasus. Muzeul Județean Botoșani. Botoșani.
HJ	- The Historical Journal. University of Cambridge (UK).
Hrisovul	- Hrisovul. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”. Facultatea de Arhivistică. București.
HTRTÉ	- A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyvei (1880-1913). Deva.
HU	- Historia Urbana. Institutul de Cercetări Socio-Umane. Sibiu.
IA	- International Affairs. Royal Institute of International Affairs. London.
Instrumentum	- Instrumentum (Bulletin du Groupe de travail europeen sur l'artisanat et les productions manufacturées dans l'Antiquité. Montagnac.
Ioan Neculce	- Ioan Neculce. Buletinul Muzeului de Istorie a Moldovei. Iași.
Iranica Antiqua	- Iranica Antiqua. Leiden.
Istros	- Istros. Muzeul Brăilei. Brăila.
Îndrumător pastoral	- Îndrumător pastoral. Episcopia Ortodoxă Română de Alba Iulia. Alba Iulia
JAMÉ	- A Nyiregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve. Nyiregyháza.
JAMT	- Journal of Archaeological Method and Theory. New York.
JCH	- Journal of Contemporary History. University of Cambridge (UK), University of Wisconsin at Madison (USA).
JMH	- The Journal of Modern History. University of Chicago.
JMV	- Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte. Halle (Saale).
JRGZM	- Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums zu Mainz. Mainz.
JRS	- The Journal of Roman Studies. London.
JSP	- Journal of Systematic Palaeontology. British Natural History Museum. London.

Lista abrevierilor

JTa	- Journal of Taphonomy. Paleontological Network Foundation.
Klio	- Klio. Beiträge zur Alten Geschichte. Berlin.
Korunk	- Korunk. Kolozsvár. Cluj-Napoca.
KözI Debrecen	- Közlemények a Debreceni M. Kir. Tisza István-Tudományegyetem Régészeti Intézetéből. Debrecen.
Latomus	- Latomus. Revue d'études latines. Bruxelles.
MA	- Mitropolia Ardealului. Revista oficială a Arhiepiscopiei Sibiului, Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopiei Alba Iuliei și Episcopiei Oradei. Sibiu (1956-1991). A continuat <i>Revista Teologică</i> , (1907-1947) și este continuată de aceeași revistă.
MAGW	- Mitteilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien. Wien (1912-1941).
Marburger Studien	- Marburger Studien. Marburg.
Marisia	- Marisia. Studii și Materiale. Târgu Mureș.
Marmatia	- Marmatia. Baia Mare.
Mas de las Matas	- Mas de las Matas. Grupo de Estudios Mastnos. Mas de las Matas.
Materiale	- Materiale și cercetări arheologice. București.
MBGAEU	- Mitteilungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. Berlin.
MedTrans	- Mediaevalia Transilvanica. Satu-Mare.
MÉFRA	- Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité. Roma.
Mehedinți	- Mehedinți - Istorie și cultură. Drobeta Turnu Severin.
MemAntiq	- Memoria Antiquitatis. Complexul Muzeal Județean Neamț. Piatra Neamț.
MemMNHistNat	- Memoires du Museum National d'Histoire Naturelle - Serie C: Sciences de la Terre. Paris.
MemPadova	- Memorie degli Istituti di Geologia e Mineralogia dell' Università di Padova. Padova.
MES	- Middle Eastern Studies. The University of Texas at Austin.
MFME StudArch	- A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Studia Archaeologica. Szeged.
MIAK	- Materialy i issledovanija po archeologii Kubani. Krasnodar.
MittUngGeo	- Mitteilungen aus den Jahrbuch der Kön. Ungarische Geologischen Anstalt. Budapest.
MKÉ	- Múzeumi és Könyvtári Értesítő. Budapest.
MKFIÉ	- A Magyar Királyi Földtani Intézet Évkönyve. Mitteilungen aus dem Jahrbuch der Kgl. ungar. Geolog. Anstalt. Annales Institutii Regii Hungarici Geologici. Budapest.
MN	- Muzeul Național de Istorie a României. București.
MÖSTA	- Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs. Österreichischen Staatsarchiv. Wien.
Natl Geogr Res	- National Geographic Research Journal. Washington, D.C.
NeuesJahrGP	- Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie Monatschafte. Stuttgart.
NTS	- The Nordic Textile Journal. University College of Borås. The Swedish School of Textiles.
OJA	- Oxford Journal of Archaeology, Blackwell Publishing Inc.

Lista abrevierilor

ÓL	- Ósrégészeti Levelek. Prehistoric newsletter. Budapest.
Oltenia	- Oltenia. Studii și comunicări. Arheologie – Istorie. Craiova.
OpuscArchaeol	- Opuscula Archaeologica Radovi Arheološkog zavoda. Zagreb.
Oryctos	- Oryctos. Musée des Dinosaures d'Espéraza.
PA	- Patrimonium Apulense. Alba Iulia.
PalaeoAfricana	- Palaeontologia Africana. Annals of the Bernard Price Institute for Palaeontological Research, University of the Witwatersrand. Witwatersrand. Johannesburg.
Paleobiology	- Paleobiology. The Paleontological Society. Gainesville.
Palevol	- Palevol. Comptes Rendus de l'Académie des sciences. Issy-les-Moulineaux.
Pallas	- Pallas. Revue d'études antiques. Université du Mirail. Toulouse.
PamArch	- Památky archeologické. Praha.
PAS	- Prähistorische Archäologie in Südosteuropa. Berlin.
PBF	- Prähistorische Bronzefunde. München.
Peuce	- Peuce. Studii și comunicări de istorie veche, arheologie și numismatică. Tulcea.
PLoS ONE	- PLoS ONE. International, peer-reviewed, open-access, online publication.
PNAS	- Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America. Washington.
Pontica	- Pontica. Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Constanța.
PPP	- Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology ("Palaeo3"). An International Journal for the Geo-Sciences.
PPS	- Proceedings of the Prehistoric Society. Cambridge-Londra.
Programm Mühlbach	- Programm des evangelischen Untergymnasium in Mühlbach und der damit verbundenen Lehranstalten. Mühlbach (Sebeș).
PZ	- Prähistorische Zeitschrift. Deutsche Gesellschaft fuer Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, Institut für Prähistorische Archäologie. Berlin.
RA	- Revista Arheologică. Institutul de Arheologie și Istorie Veche. Chișinău.
Renașterea	- Renașterea. Cluj-Napoca.
RÉV	- Revue des études latines. Paris.
RevAquitania	- Revue Aquitania. Revue interrégionale d'archéologie. Aquitaine.
RHSEE/RESEE	- Revue Historique du Sud-Est Européen. Academia Română. București și Paris (din 1963 Revue des Études Sud-Est Européennes).
RI	- Revista de Istorie (din 1990 Revista istorică). București.
RJTRG	- Romanian Journal of Tectonics and Regional Geology. București.
RM	- Revista Muzeelor. București.
RMGM	- Revista Muzeului de Geologie și Mineralogie. Cluj-Napoca.
RMM	- Revista Muzeelor și Monumentelor. București.
RMM-MIA	- Revista Muzeelor și Monumentelor. Monumente Istorice și de Artă. București.

Lista abrevierilor

RRH	- Revue Roumaine d'Histoire. Academia Română. București.
RRL	- Revue Roumaine de Linguistique. Academia Română - Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Al. Rosetti”. București
RT	- Revista Teologică. Sibiu.
RVM	- Rad Vojvodanskih muzeja. Novi Sad.
SAA	- Studia Antiqua et Archaeologica. Iași.
SAHIR	- Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae. Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” Iași. Iași.
SAI	- Studii și articole de istorie. București.
Sargetia Naturae	- Sargetia. Acta Musei Devensis. Series Scientia Naturae. Deva.
Sargetia	- Sargetia. Buletinul Muzeului județului Hunedoara (Acta Musei Devensis). Deva.
SASTUMA	- Saarbrücker Studien und Materialien zur Altertumskunde. Bonn.
SB	- Studia Bibliologica. București.
SBV	- Studia bibliologica Valachica. Târgoviște.
SC (Științele Naturii)	- Studii și Cercetări (Științele Naturii). Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud. Bistrița.
SCB	- Studii și cercetări de bibliologie. București (1955-1963).
SCIM	- Studii și cercetări de istorie medie. București.
SCIV(A)	- Studii și cercetări de istoria veche. București (din 1974, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie).
SCN	- Studii și cercetări numismatice. București.
SEER	- The Slavonic and East European Review. University College London.
SlovArch	- Slovenská Archeológia. Nitra.
SMICont	- Studii și materiale de istorie contemporană. Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” București. București.
SMIMod	- Studii și materiale de istorie modernă. Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” București. București.
SMK	- Somogyi Muzeumok Kozlemenyei. Somogyi Megyei Muzeumok. Kaposwar.
Starinar	- Starinar, Treća Serija. Arheološki Institut. Beograd.
StComSM	- Studii și comunicări. Muzeul județean Satu Mare. Satu Mare.
StudArch	- Studia Archaeologica. Budapest.
StudGeolSalmanticensia	- Studia Geologica. Salmanticensia. Universidad de Salamanca. Departamento de Geología. Salamanca.
StudiaTGCV	- Studia. Theologia Graeco-Catholica Varadiensis. Oradea.
StudiaUBBG	- Studia Universitatis „Babeș-Bolyai”. Series Geologia. Cluj-Napoca.
StudiaUBBH	- Studia Universitatis „Babeș-Bolyai”. Series Historia. Cluj-Napoca.
Študijne Zvesti AUSAV	- Študijne Zvesti. Archeologickeho Ustavu Slovenskei Akademie Vied. Nitra.
Suceava	- Anuarul Muzeului Județean. Suceava.
SympThrac	- Symposia Thracologica. Institutul Român de Tracologie.
Terra Sebus	- Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis. Sebeș.
Thrac-Dacia	- Thrac-Dacia. Institutul Român de Tracologie. București.

Lista abrevierilor

Tibiscum	- Tibiscum. Studii și Comunicări de Istorie și Etnografie. Caransebeș.
Tibiscus	- Tibiscus. Muzeul Banatului Timișoara. Timișoara (1971-1979).
Tisicum	- Tisicum. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei múzeumok evkönyve. Szolnok.
Transilvania	- Transilvania. Foaia Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român. Brașov.
Tyragetia	- Tyragetia. Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Chișinău.
UPA	- Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie. Berlin.
Vjesnik	- Arheološkog muzeja u Zagrebu. Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu. Zagreb.
VZBGW	- Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Wien. Wien.
WPZ	- Wiener Prahistorische Zeitschrift. Selbstverlag der Wiener Prahistorischen Gesellschaft. Wien.
Zalai Múzeum	- Zalai Múzeum. Zalaegerszeg.
ZfA	- Zeitschrift für Archäologie. Berlin.
Ziridava	- Ziridava. Muzeul Județean Arad. Arad.